LIBER SEXTUS.

De arduis rebus in Concilio Constantiensis gestis.

METRUM.

Ut Christo Reformationem in Concilio Constantiensi promittenti habeatur fides, Veracibus credendum esse cantatur.

ALloquio dulci loquor, o dulcissima sponsa:
Ad te verba feram, capias ea, sponsa, precor te.
Nec grave pondus erit, nec erit tibi sarcina grandis,
Ut mea dicta notes, quæ tristia corda reformant.
Multi mendaces, fallaces sunt & iniqui:
Veraces multi, justi simul atque beati.
His manet intacta, fluit ipsa *fides* aliunde.
Discute, cui credas, puero non, nec mulieri.
Quem perfudit adeps hæresis, vitare memento.
Prona fides populis, *nec te cito credere malo.*
Quam credas tarde! Cito credere sæpius angit.
Firmo tu credas, tibi quem nullo nocuisse
Tempore, novisti, quem firmum sæpe probasti.
Pessima res, *cito* credere, pessima credere *nolle:*
Pessima *nulli*, pessima *cunctis* credere velle.
Cui credas videas, *cui non credas* videasque.
Huic credas *firmo*, huic *falso* credere noli.
Currit in *ambages* per tempora vita perennis,
Et cito credit amor, celebris amor omnia vincit.
Nunquam *fallaci* credas: *Veraci* credere semper
Consulo, qui semper firma radice movetur.
Nec levibus adhibenda fides, sed quisque notandus,
Qui fert, quis fuerit, & si gravis extitit autor.

PROSA LIBRI SEXTI.

Spes emendationis publicæ in Concilio Constantiensi confirmatur.

DISTINCTIO I.

Promittitur totius religionis reformatio, in Concilio Constantiensi instituenda.

NUnquam, o sponsa dulcissima, homini proposui conjecturas, quasi ex illis fraudulenta aut fallacia tibi vellem ingerere solatia. Quid enim prodesse valeret, mihi ignominiam gignere, & te, in falsitatis suspensam eqvuleo, dolorose relabi in pelagus amaritudinis? Itaque, sicuti lucem in tenebras spargere posse condecet, sic, ut ego rumores falsitati obnoxios retexam, possibile credito, quod tamen te haud latere non dubito. Et quia talem me tuum firmissimum sæpe probasti dilectum tuum, post expectationem tuam nimis dolorosam:

Quæ jam brevi facta sunt tempore & completa, silere non valeo, omnino te excitaturus ad audienda *singularia fortunæ mysteria*, quæ pro te, o sponsa, tam mirando, quam stupendo modo & ordine facta sunt. Tempus est enim, ut te dudum desolatam consolari non desistam, & quæ diu dilata sunt, nunc præ oculis aspicies consummata.

Fortuna Ecclesiæ melior in Concil. Const.

Ut tu ipsa veluti gravi è somno excitata gaudiis atque lætitiis replearis: Nec ut amplius nubilosa appareas, sed tota radiosa præfulgeas, nosse te velim, *totam tuam religionem in omnibus & singulis reformandam.* Erit *pastor unus*, vicarius meus, beatam Petri recturus sedem. Erit & *Imperator unicus*, & magnificus, totius mundi gubernaturus climata. Qui *duo gladii* spiritualia ponent in incrementum, & temporalia ad augmentum, me & justitiam habentes præ oculis, ut quicquid infirmum fuerit, medicina sanetur, & quod fractum perstiterat, redintegretur.

Totius religionis

reformatio in Concil. Const. expectata.

Et ne diutius hæreas, quantocius potero, progredi non desistam, ea, quæ necessaria sunt, atque verissima, loculturus.

Distinctio II.

Felicior eventus Concilii Constantiensis, ratione unionis, promittitur, quam Concilii Pisani.

Opposuisti rationes duas tanquam munitissimos muros, quas revera purissima veritate optime pronunciasti, quibus etiam nullum, ut æstimo, poterit contradicere ingenium, de *Gregorio & Petro de Luna.* Qui summa potiti diligentia unionem facere conati sunt, sed in fine defecerunt concupito.

Pariformiter in *Concilio Pisano* etsi depositus erat *Gregorius*, vel cum causa, seu sine causa, nullus tamen usque in diem hodiernum secutus est effectus. Imo multo magis divisa es propter *summorum Pontificum pluralitatem.* Et rationabiliter formidulosa, quæ proponere debueras, proponebas: Cogeris tamen imbebilli ratione, timore præteritorum compulsa: Ut, si hoc, quod utique magna actum est diligentia, ad optatum non pervenit finem, neque quod futurum dicitur, & speratur, eveniat. Sat nosti, perspicacissimo florens ingenio, hanc non valere formam: *Illa non evenerunt, igitur ista non fient.*

Affectus autoris in Gregorium XII.

Sperandum omnimode, unionem futuram aliquando. Omne enim, quod futurum est, eveniet, nulli dubium. Quod in veritate dictum est, erit *unum ovile, & pastor unus.* Sincerissime continget, etsi non eveniebat, quando eventurum sperabatur. Optime consequitur, ut aliquando speretur futurum, quod omnino eveniet. Magis ergo sperandum est, quod omnino sperari debet, & de futuro sperando nullatenus desperandum, quod certissime eveniet. Nam si futurum est, ut fiat unum ovile & unicus pastor, secundum clarissimam Evangelii sententiam, verissime fiet unus pastor. Nam si non eveniret, utique futurum non esset. Nunc autem & futurum est, & eveniet.

Cur tanto dolore stringeris, &, quasi desperationis laqueum incideris, nimium anxiaris? Per hæc ergo tam brevia recitationis meæ eloquia resipisce, fortiter animata, mœroris, tristitiæ, anxietatisvé cumulis prostrata. Quapropter, nè solum argutiis te exhorter, aut verbosus repertus fuero, re ipsa consolationem tibi injiciam, non verbalem tantum, sed & realem, ut te ipsam etiam supra modum consolari non desistas.

Referam namque tibi, ut opinor, *incredibilia*, quæ tamen ut omnino credas, non modo exopto, sed & veritate coacta credes vel invite. Videbis igitur, nunc *plenitudinem temporis advenisse*, quo vineæ meæ, quæ tu es ipsa, miserebor. Ecce igitur, nunc tempus acceptabile, ecce nunc dies salutis, quibus exitiale hoc atque flebile schisma pelletur è mundo. Ad cujus ostensionem sequentia satis agent.

DISTINCTIO III.

Quod rite & prudenter convocatum sit Concilium Constantiense per IMPERATOREM SIGISMUNDUM & Papam Johannem XXIII.

MIrando pollens ingenio mundi fabricam ornatissime factam mirabilius decoravi. Cœlum terramq;, aërem atque ignem speciebus variis distinxi. Post quoque creationis primi parentis tempora, ipse in crimen læsæ majestatis incidit, à quo sanguine proprio ipsum in fine mundi & temporis plenitudine expiavi, magno tempore eundem in ærumnis multiplicibus residere permittens, ut se propria salvandum virtute non putaret, elevandumque à tam pernitioso schismate se per me cerneret, lege veteri finem capiente, per quam nec salus unquam homini est præstita, quæ etiam nec peccatum delevit, sed cognoscere fecit. Motus igitur sanctæ Deitatis concilio, atque imperialis dignitatis omnipotentia, Patris videlicet & spiritus paracleti suprema virtute, mundum sceleribus injectum erexi de caligine tenebrarum, ut in omnibus species & ordo relucerent.

Lapsus Adami per Christum expiatus.

Sicque post nubilosum atque exitiale hujus temporis schisma, cum plenitudo adveniebat temporis, ut è medio tolleretur tam nefanda vorago, misi in mundum *fidelem ac strenuum Principem* SIGISMUNDUM, *Ungariæ Regem, in* IMPERATOREM *electum, virum*, inquam, *prudentem, virum ingeniosum, virum circumspectum.* Qui sua *prudentia* huic periculosissimo schismati finem imponet. Qui una cum consilio Domini Johannis XXIII. loco & tempore deputatis, *generale concilium in civitate Constantiensi fecit* congregari *Anno ab* incarnatione mea MCCCCXIV.

Lapsus Pontificũ per Sigismundum Imperatorem emendatq.

Et hoc utiq; *summa providentia actum est*, ut autoritate summi Pontificis concilium hoc celebraretur. Sine cujus præsentia aut legatione omnia Conciliorum facta cassantur & irritantur, ut patet in *Canone, distinctione XVII.*

In Convocando Concilio Const. cautio.

Amplius, schismatici & hæretici per *principes seculares* & coërceri debent & puniri, ut claret XXIII. *q.V.*

Principum jus.

Item, *ubi materia fidei & unionis tractatur, Imperator & cæteri Principes seculares adinteresse debent*, ut luce clarius notatur *XCVI. dist.*

Status civilis adesse, ubi de rebus fidei tractatur.

Ideo *autoritate* summi sacerdotis & *Imperialis Majestatis* hoc sacrum *Concilium est in Constantia congregatum.* Nam vicarius meus Petri cathedram gubernans, nec non Imperator temporalia disponens, duo gladii sunt, quibus totum regitur universum, prout signatur *dist. XVI.* Quibus ratificata *autoritas Concilii.* Sine quorum præsentia non prodesset ipsa convocatio, cum in eis vis tota consistat quoad processum & effectum.

Autoritas Cæsaris & Pontificis in Concilio convocando.

E quibus patulum est, *quam providenter hoc sacrum concilium initium sumserit*, quod non temeritate, sed illorum convocatum est autoritate, quorum dignitas expostulat, ut sine illis nec fieri possit, nec debeat. Unde forsitan consequens est, cum *Concilium Pisanum* hoc prudentissimo caruerit ordine, annullatum esse re & penitus vacuatum.

Prudenter convocatum Concil. Const. Concilii Pisani fata, ex autoris sententia.

DISTINCTIO IV.

Quæ pompa Johannis XXIII. Papæ, & quæ Majestas IMPERATORIS SIGISMUNDI, Constantiam ad Concilium advenientium.

Infaustus adventus Johannis XXIII. ad Conciliũ. A. 1414.

PLacuit ergo SUMMO PONTIFICI, ut iret *Constantiam*, non judicaturus, sed judicandus. Et *venit Constantiam* ante festum nativitatis meæ anni prænominati, cum fratrum suorum venerabili collegio, totaque curia sua, consertus ArchiEpiscoporum & Episcoporum, cæterorumq; Prælatorum solenni comitiva.

Pompa adventis Papæ

REX vero *Serenissimus*, advocatus tuus uni-

Imperatoris

adventus ad concilium.

universalis, in nocte nativitatis meæ præfata, inter quartam & quintam horas, post intempestæ noctis silentium, cum REGINA nomine BARBARA præfatam ingressus est civitatem, plerorumque nobilium stipatus milite multo.

Sigismundus à Sacris rem inchoavit.

Intravit igitur illius civitatis *Ecclesiam cathedralem*, in qua *Dominus Johannes Papa* adventum ejus præstolabatur; *Solio Regis* à dextris summi Pontificis ornatissime ac decentissime præparato. Ad dexteram vero Regis *Reginæ sedes* parata fuit. Erat igitur *habitus REGIS* cappa rubea, & *corona imperialis* capiti ejus circumamicta. A dextris ejus stetit MARCHIO BRANDEBURGENSIS, continens manu sua *sceptrum regale*. Et DUX SAXONIÆ astabat, *gladium evaginatum* ostentans. Inter summum Pontificem & Serenissimum Principem Regem adstitit COMES ZILIÆ, gener Regis, *pomum rotundum* habens in palma.

Consessus imperatoris primo in templo.

Marchio Brand.

Dux Saxoniæ.

Comes Ziliæ.

Itaque Princeps Ecclesiæ fidelissimus, ROMANORUM REX & *semper Augustus*, legit Evangelium: *Exiit edictum à Cæsare Augusto.*

Sapientia Sigismundi.

Completa vero lectione, *Dominus Apostolicus contulit Ei gladium*, quo te dulcissimam sponsam meam defendere deberet viribus totis. *Juravitq; REX* ille fidelissimus, se id pro posse semper impleturum.

Obligatio Imperat. publica in Conc.

Quid putas, o sponsa dilectissima, tantum *Regem* posse te deserere, talem virum velle te lacerari, qui tanta diligentia per tot viarum discrimina, tot quoque itinerum, nemorum, sylvarumve pericula, mundi totius sacerdotalem dignitatem, atque Principum secularium potentiam collegit in unum. Non, quod ipse *Rex* indigeret cujusquam, cui munere liberalissimo plura dedi, honorem, dignitatem, potentiam, divitias, cæteraque plura, quæ eloquio solent humano inter humana reputari: Sed, ut te divisam congregaret, te scissam repararet, & te demersam relevaret. Ego enim illum elegi ex omnibus, ut in ipso laborem & operer, præ cunctis mundi Regibus & principibus, miranda, stupenda, & plerisque seculis inaudita. Inveni enim *virum secundum cor meum. Inveni, quem diligit anima mea.* Inveni, cujus adventum eminus expectavi.

Ingens Sigism. sollicitudo pro disfidiis in Ecclesia componendis.

Commendatio Sigismundi.

Venit igitur nunc temporis plenitudo, ut orbem terræ per vitiorum pluralitatem infectum *reformare* velim penitus, nulla labe criminis in eo permanente. Enimvero, sicuti genus, quod peccaverat, humanum per intemeratam reformavi virginem, ex ipsa carnem assumens: Ita per hunc *constantissimum Principem* te, quæ periculoso ac flebili schismate laboras, reparabo.

Reformatio in Concilio expectata.

Spes reformationis ex Sigismundo.

DISTINCTIO V.

Qui Electores, Duces, ArchiEpiscopi, Episcopi, Patriarchæ, cum infinito nobilium ac doctorum numero ad Concilium confluxerint.

Viri illustres in Concilio Const. præsentes.

PRrincipum ac Prælatorum nomina recensere satis est grave, qui præsenti interfuerunt concilio, & usque in præsens assistunt. Neq; sit cura illorum omnium & singulorum computare personas. Sed quarundam censeo pro tuæ consolationis incremento nomina annotare.

Archi Episcopi Germaniæ in Concilio.

De *Almania* fuerunt venerandi Patres, *ArchiEpiscopus Moguntinus ArchiCancellarius, Salzburgensis, Herbipolensis, Patavienses, Ratisbonensis, Brixiensis, Lubecensis, Mersburgensis, Augustensis, Bambergensis & Rigensis*, qui solenni comitiva civitatem Constantiensem intraverunt.

Leodiensis legatio.

Leodiensis verò per Ambasiatores suos sacrum intravit concilium, & per alios tanquam per se ipsum solenniter venerabiles filios tuos inibi pro sancta unitate visitavit.

Fuere & viri orthodoxi sub *Gregorii* venerandissimi Patris obedientia.

Gregorii XII. legati in Conc.

Episcopi, qui nec venire neglexerunt, hi fuerunt: *Spirensis, Wormatiensis & Verdensis.* Habuerunt etiam & isti mandatum *ArchiEpiscopi Trevirensis, ArchiCancellarii*, aliorumq; de sua obedientia.

Episcopi Germaniæ in Concilio.

De Hungaria, ArchiEpiscopus Strigoniensis, cum alio ArchiEpiscopo, & duobus Episcopis, & Prælatis & Doctoribus.

Ex Hungaria viri illustres in Conc.

De *Italia*, ArchiEpiscopi, Episcopi, Prælati, Doctores & Magistri, in multitudine copiosa-

Ex Italia multi.

Patri-

Patriarchæ in Concilio Const.

Patriarchæ vero, *Constantinopolitanus, Antiochenus, Gradensis & Alexandrinus.* Itemque *alii*, de obedientia Gregorii.

Ex Anglia.

Item de *Anglia* Episcopi, & Abbates & Doctores solennes.

Ex Gallia.

Et de *Francia* similiter.

Principes in Concil. multi.

De *Principibus* vero in solenni comitiva Principalis erat *Serenissimus* filius meus SIGISMUNDUS REX *Romanorum semper Augustus: Dux Saxoniæ* RUDOLPHUS, cum fratre suo: FREDERICUS, *Burgravius de Nuremberga: Dux Magnopolitanus*, vulgariter Mekelenborch nominatus: *Dux* LUDOVICUS *de Slesia: Dux* HENRICUS *de Bavaria:* WILHELMUS *frater Reginæ Bohemiæ: Marchio Badensis: Comes Liliæ*, Pater Reginæ Romanorum, cum primogenito suo: *Filius Ducis de Pomeren, Comes de Montforde: Dux de Deck*, frater Patriarchæ Aquilegiensis: LUDOVICUS *Dux Bavariæ*, qui est comes Palatinus: OTTO frater ejusdem: Et plures alii, quorum nomina omnia recensere prolixum est.

Ex Bohemia & Polonia.

De *Bohemia* vero & *Polonia* Barones multi.

Infinitus hominum numerus in Concil.

Milites quasi sine numero.

Tot igitur fuerunt inibi *Duces, Comites, Barones, Principes nobiles & milites* ut præ multitudine fuerint quasi guttæ maris.

Legati Principũ.

Ambasiatores quoque egregii Principis *Ducis Austriæ* ALBERTI, nec non FREDERICI. Qui etiam in propria persona venit, ut inferius ostendetur. Cæterum ambasiata *Marchionis Misnensis, Ducis Mediolanensis, Comitis Sabaudiæ*, & aliorum Principum, in solenni & ornata accessit legione.

Hæc igitur pauca dicta sufficiant pro tuo solatio, ô sponsa dulcissima, ut efferas, unde depresseras, caput. Noli ergo mœrore prosterni, oculos flebiles averte, vultum tristem in jucundum commuta, & noli opinari, rumores fictos. Verba quæ pronuncio, ipsa re sic facta sunt, & majori certitudine, pluri solennitate, & multitudine Principum abundantiori, atque prælatorum copiosiori, quam enarraverim, nobili turma.

Legati Gregorii XII.

Misitque sanctissimus Pater GREGORIUS *Ambasiatores* suos, venerandissimos Patres, JOHANNEM DOMINICI, Cardinalem, ordinis Prædicatorum, cum uno *Patriarcha*, Prælatis & Doctoribus. Qui plenum habuere *mandatum resignationis Gregorii*, si & quando alii duo, videlicet *Johannes & Petrus*, resignarent.

Instructio eorum.

Legati Benedicti XIII. & Regis Aragoniæ.

BENEDICTUS vero & *Rex Arragonum* miserunt duos *Episcopos*, duos *Barones*, unum *Protonotarium*, & *Prælatos & Doctores.* Sed non portaverunt resignationis plenum mandatum. De quo *Rex*, tuus filius fidelissimus multum fuit anxiatus, & suo spiritu conturbatus.

Scito igitur, ut progrediar, quod post hæc iterum gaudio compleberis, cum ea recitavero, quæ in eodem *sacro concilio* processum habuerunt.

DISTINCTIO VI.

De Præclaro ordine Concilii in quinq; nationes distributi.

Ordinis decor

OMnia in numero & pondere creata sunt, & *ordine*, & specie, cœlum terraq;, & omnia, quæ in eis sunt. Ut in omnibus & singulis creaturis potentia divina præfulgeat, & bonitas omnipotentis semper collaudetur. Qui & in parvis & in magnis mirabilia facit, & ostendit magnificentiam gloriæ suæ in *sapientia & prudentia* suæ creaturæ. Idcirco namq; creavi hominem ad imaginem & similitudinem meam, ut rationis capax *sapientiam* meam pro posse imitaretur, qua cuncta, quæ facienda sunt, ordinantur & ad finem debitum deducuntur.

Sapientiæ regula.

Hac igitur *sapientia* tanquam claritate præpollentes viri illi, quos sapientia mea perfudi, *rectores sacri Concilii*, in quibus residet mundi totius sapientia, pro sanctæ unionis fundamento, & horrendi schismatis extirpatione, totam congregationem primo *in quatuor nationes diviserunt*, videlicet *Germanicam, Gallicam, Italicam* & *Anglicam.*

Præclarũ facinus præsidum Concilii.

Distinctũ Concilium in 4. nationes.

Cuilibet verò *nationi præsidentem* præfecerunt. *Præsidentes* vero mutantur de mense in mensem. Ut sic, quod salutiferum

Præsides nationũ.

Nationalia decreta in Conc.

ferum fuerit, & utile, *per omnes nationes communiter concludatur.*

Quinta natio Hispanica in Concil.

Supervenientibus autem *Ambasiatoribus* inclyti *Regis Arragoniæ, quinta natio* statuetur. Per quam salus tibi fiet, cum illi, qui sub *Petri de Luna* sunt obedientia, resilient, & in nostrum convenient ovile, ut per eos, illo rejecto, unus fiat pastor, pro cujus creatione congregatio tota facta est. Neque hæsitandum, illos adventuros, cum Illustrissimus filius tuus SIGISMUNDUS jam in eo *regno Arragoniæ* extiterit, & *Regis* voluntatem ad sanctam inclinaverit unionem. Qui nulli dubium, ambasiatores suos missurus est tempore oportuno, invito etiam, seu contradicente *Benedicto*, quem forsitan obstinatum & pertinacem justitiæ gladius temperabit.

Sigismundi Regis iter in Arragoniam.

DISTINCTIO VII.

Quomodo Papa Johannes XXIII. obtulerit cessionem Papatus sui die XV. Februarii Anno 1415.

NOn sunt fraudati à desiderio suo, qui pro tuæ unionis pace laboraverunt. Et quomodo potuit illorum fraudari intenrio, quorum præcordia in cœlo conversantur? Etsi Moses solus iram patris mei placavit, quid non faciet tam numerosa justorum deprecatio, & continuata diligentia, qui non cessant clamare quotidie, cordis conamine toto: *Domine vide, descende de cœlo, & visita vineam istam, quam plantavit dextera tua.* Neque poterit avertere oculos suos pater meus, quem pro illa, ne pereat, exoro, & me pro reverentia mea exaudire non dedignatur.

Quondam, cum quinque millia hominum in deserto pavissem, discipulos meos compuli ire trans fretum, remanens in terra. At illi venti turbine perturbati, se putavere submergendos. Laborabant tamen, sed parum proficiebant. Donec ego quarta noctis vigilia propinquans sedarem fluctus procellosos. Me igitur adveniente clamabant, se perituros, salvari cupientes. Et, qui tota nocte periculis dediti se juvabant laborando, nisi advenissem, periissent. Sic & multo jam tempore laboraverunt in mari viri orthodoxi, Apostolorum sectatores, sed non profecerunt. Donec ego ipse nunc advenerim, laborantibus succursurus. Et tempestate sedata schismate pulso *tranquillitas* in mari fiet.

Ex resignatione Pontificũ

Quæ quidem fieri non poterit nisi *per* illorum *Pontificum summorum resignationem.* Qua effecta tibi, o sponsa, pax erit plena atque perfecta.

Spes tranquillitatis.

Quapropter *Johannes* nunc *Papa* XXIII. *d.* XV. *Mensis Februarii*, *anni* à nativitate tua MCCCCXV se paratum obtulit *ad resignandum* summi apostolatus dignitati, si & quando *Gregorius & Petrus de Luna* resignarent.

Resignatio Johannis XXIII in Conc.

Quam postmodum *resignationem* solenniter patefecit, pronuncians & declarans in hunc modum: *Johannes &c. Pacis bonum omnium bonorum excellentissimum esse, Propheta demonstrat, qui Salvatorem venturum pacis principem appellavit. Unde etiam in ejus ortu chorus Angelorum decantans: Pax, inquit, in terra hominibus bonæ voluntatis. Sicuti autem de ipso Salvatore vox prophetica nunciaverat, ita postmodum in ipso fuit adimpletum. Pacem enim docuit verbo, pacem docuit per exemplum, pacem inter Deum & hominem proprio sangvine firmavit, se ipsum in ara crucis pro nobis offerens, ut ejus merito propitiatus Deus nos ad æternæ pacis gratiam restitueret, à qua primi hominis factum exules nos effecerat. Quæ omnia intra nostræ mentis aciem revolventes, ac ejusdem Salvatoris, cujus vices sed immeriti gerimus in terris, cupientes, quantum nobis ex alto conceditur, imitari vestigia, decrevimus, omnes nostros conatus ad illa dirigere, per quæ integra pax Ecclesiæ Catholicæ reddi possit. Eapropter de consilio venerabilium fratrum nostrorum, sanctæ Romanæ Ecclesiæ CARDINALIUM, communicato CONSILIO cum charissimo filio nostro SIGISMUNDO Rege Romanorum & Hungariæ &c. generale con-*

Diploma resignationis Papalis.

concilium in civitate Constantiensi provinciæ Moguntinæ certo tempore ad hoc deputato convocandum curavimus. Ac postmodum veniente dicto tempore, etsi multa noviter emergentia præsentiam nostram in Italia flagitarent, tamen omnibus postpositis pro tanti boni consecutione una cum eisdem fratribus, non sine magnis difficultatibus, ad ipsum locum pervenimus; Et ne voluntas nostra nobis à Deo inspirata in occulto lateret, sed tanti boni, quantum ad nos attinet, sequeretur effectus: Licet certissima jura, ac universalem quasi obedientiam, & omnia temporalia dominia ratione Ecclesiæ, exceptis paucis, habeamus: Tamen pro consequenda pace viam mutuæ cessionis, quam omnibus consideratis promtiorem & aptiorem credimus, amplecti decrevimus. Confidentes indubie, quod quanto plura relinquimus, tanto majus apud Deum præmium assequimur. Hac igitur consideratione inducti, in publica ipsius concilii sessione, ipso REGE ROMANORUM & HUNGARIÆ PRÆSENTE, *& personaliter assistente, nec non præsentibus pluribus Principibus ac oratoribus multorum Regum, Principum, ac universitatum, studiorum, post missam sancti Spiritus, per nos solenniter celebratam, ipso sacro approbante & laudante concilio, hanc viam cessionis obtulimus his verbis: Ego Johannes Papa XXIII propter quietem populi Christiani profiteor, spondeo & promitto, juro & voveo, Deo & Ecclesiæ, ac huic sacro Concilio sponte & libere dare pacem ipsi Ecclesiæ per viam meæ simplicis cessionis papatus, & etiam facere & adimplere cum effectu, juxta deliberationem præsentis concilii, si & quando Petrus de Luna Benedictus XIII, & Angelus Corario Gregorius XII, in suis obedientiis nuncupati, papatui, quem prætendunt, per se, vel procuratores suos legitimos similiter cedant, etiam in quocunque casu cessionis vel decessus, aut alio, in quo per meam cessionem poterit dari unio Ecclesiæ Dei ad extirpationem præsentis schismatis. Quo circa universitatem vestram requirimus & hortamur in Domino, quatenus hanc nostram spontaneam oblationem grato suscipientes affectu ac pro consummatione & complemento tanti boni Petrum de Luna Benedictum XIII, ac Angelum Corario Gregorium XII in suis obedientiis nuncupatos, eorumq; obedientias ad dictam pacem invitantes ad viam mutuæ cessionis celerius exequendæ similiter inducatis, & effectualiter induci procuretis. Et nihilominus pias vestras orationes & preces altissimo in humilitate cordis effundere non postponatis, ut per supernam gratiam mundus pacem optatam, & Ecclesia integram recuperet unitatem. Dat. Constantiæ.*

Resignatio Pontificum optimus modus habitus.

E quibus, ô sponsa charissima, mœroris tui jacula deponere stringeris, quæ tanta pressa anxietate verba elegica depromere consuevisti. Induere igitur vestimento lætitiæ, indumentis tristitiæ contemtis & abjectis.

DISTINCTIO IIX.

De Imperatoris Constantinopolitani & Ecclesiæ Græcæ Legatis ad Concilium Const.

Magna spes de Concilio Const. Orientalis & occidentalis Ecclesiæ conjunctio sperata ex Concil. Const.

PLenitudo jam temporis advenit, in quo per admirabiles filios mirabilia operabor. *Pax* enim unicuique dabitur provinciæ. Insuper & omnibus orbis climatibus pax firmabitur, & quæ non flectetur. Nunc etenim miserabilis miserebor tui, ô sponsa, dudum afflictæ. Neque tantummodo *pax reformabitur Ecclesiæ Romanæ*, sed & orientali pax restituetur religioni. Ut duo illi parietes inter se distantes & disjuncti copulentur ad unam caulam conjungendam.

Cujus rei veritatem apertissime monstrarunt *Ambasiatores Imperatoris Constantinopolitani*, coram præsidentibus & deputatis nationum sacrosancti concilii, in loco nationis Germanicæ. Qui, literis credentiæ reverenter exhibitis, retulerunt, tanquam fidelissimi legati, *Imperatorem* præfatum, cum omnibus suis, imo *tota Græcia*, subjiciendum Romano Pontifici, schismate è medio rejecto, & pace sanctæ Ecclesiæ indubie radicata. Insuper & se ad Imperatorem Constantinopolitanum dixerunt reversuros, & suis nunciis expeditis ad sacrum concilium redituros. neque, donec ejusdem Concilii finis adesset, recessuros.

Instructio Legatorũ Constantinopolitani Imp.

Quid-

Quidnam modo te movere ad tristitiam possit ignoro, cum cuncta prospere procedant ad tuam faciendam, quam intentione totali peroptas, *unionem.* Plura, quam speraveras, eventura sunt, majora, quam putaveras, promittuntur, & alia futura sunt, quæ forsan sæpissime non eventura timuisti.

DISTINCTIO IX.

Protestatio Gregorii XII. apud Regem Romanorum, qui paratus sit ad probanda omnia pacis & unionis media.

Prolixus autoris affectus in Gregoriũ XII. à sede remotum.

PLeraque contra *Gregorium* eloquia flammivoma diffunduntur in auribus plurium, multorumq; garritus contra sanctitatem illius sparguntur in orbem, detrahitur innocentiæ, deturpatur devotio, offuscatur claritas sapientiæ, & ingenii serenitas venerandi illius viri stultorum imò impiorum ignavia obtunditur. Levant æmuli in aërem voces clamorosas, exaltant insipida verba, guttura laxant iniqua, & corrodunt viri sanctitate repleti ossa jam arentia. Prudentiam illius radiosam astutiis fraudum obnubilant, excusationemque illius veracem auscultare dedignantur: Non, licet innocenter infamatum, virum justum, virum sanctum, virum Deo devotum, in quibus oportunum est, se innoxium ostentare. Judicatur sanctitatis ejus absentia, & condemnatur non auditus, ejus præsentia fallacibus ornata sermonibus, & deponitur pulsus vir tantus à cathedra pastorali.

Placeat igitur audire & legere, quæ ipsius ex parte ad *Serenissimum Romanorum Regem* sic sunt scripta:

Serenissime Imperator. Viscerosissimus Pater vester, Dominus noster Papa GREGORIUS XII. Majestatem Vestram requirit, ceu Principem fidelissimum & Christianissimum, cujus indefessum exercitium est, semper Turcis & infidelibus non solum resistere, sed acerrimum bellum inferre, unionis Zelatorem, virum utique prudentissimum & Constantissimum, sicut multiplex experientia docet & docuit. Equidem cum secundum judicium humanum, (nam nolo ponere os in cœlum,) Vos & domus Vestra receperitis multiplicem & multipliciter injuriam, nunquam tamen à vera obedientia recessistis, ut verus filius tanti felicissimæ memoriæ patris, incliti Caroli Regis Romanorum, qui tanta cura, tanaque solennitate, diligenti examinatione præmissa, cum concilio Principum determinavit obedientiam dare Papæ Urbano sexto, & successoribus ejus, ac felicibus natis suis mandavit sub pœna maledictionis æternæ, ut à tali fidei sinceritate nunquam recederent; Cujus inclitissimi Patris gesta nedum per generosos filios fuere irritanda, sed neque per Turcos & infideles. Et quia ex Majestatis officio advocatus estis Ecclesiæ per aspersionem sanguinis Jesu Christi, quatenus flebilibus casibus Ecclesiæ, quibus premitur, succurrere debeatis: Ipse vero Dominus noster PAPA GREGORIUS *se offert ad quodlibet possibile, non solum de jure communi, sed à plenitudine potestatis usque ad totius sanguinis effusionem, nil sibi reservans præter conscientiæ puritatem, contra quam nullatenus intendit venire, sed potius omnia mala pati, quam mala perpetrare.*

Et pro declaratione tantæ materiæ aliquas conclusiones annecto. Quarum prima est hæc:

Potestas Romani Pontificis non est ab homine, neq; à tota universitate Christianorum, sed à solo Deo, Domino nostro JEsu Christo, dicente: Ego dabo tibi claves regni cœlorum. Hanc conclusionem Doctores solennes Theologiæ diffuse probant.

II. *Papa non potest deponi, nisi propter pertinacem hæresin, quæ est directe contra Deum, & articulos fidei. Hæc est Domini Joh. And. in c. ad hominem, & aliorum Doctorum, sane in fide sentientium.*

III. *Ipse Dominus Papa Gregorius scit ex certa scientia, quod contra Deum & articulos fidei nihil sentit, sed eos tenet, & veneratur secundum communem scholam, & Doctores approbatos per sacrosanctam Ecclesiam.*

IV. *Idem Dominus Papa Gregorius scit certo, quod in prætenso processu Pisano nonnulla mendaciter finguntur per eum facta vel dicta, aliqua vero dicta vel facta recitantur infideliter & imminute, nonnullis vero di-*

ro dictis vel factis adduntur, quæ corrumpunt sententiæ substantiam, in quibus fundaretur intentio æmulorum ad procedendum, si procedere possent.

V. *Dominus Papa Gregorius scit actu, quod nunquam collusit cum æmulo circa viam cessionis, aut quodvis aliud, sed fidelius, quantum in se fuit, illam prosecutus est.*

VI. *Dominus Papa Gregorius scit, se non esse perjurum, sed semper fuisse & esse paratum ad viam cessionis, conditionibus expressis in forma juramenti adimpletis. Istam conclusionem probant etiam æmuli, quod in prætenso processu Pisano probant Dominum Petrum de Luna nunquam voluisse cedere.*

VII. *Per cessionem ipsius nulli acquiritur jus papatus. Patet, quod datur jure per electionem.*

Ex his infero, quod stante protervia æmulorum & damnabili pertinacia, Dominus Papa Gregorius sine peccato mortali deserere non possit papatum. Quod tunc daret cornua peccatoribus. Sed utique cederet, si servaretur post cessionem suam electio canonica, ad quam vult dare omnem operam efficacem, ipso etiam permanente in quolibet infimo statu.

Item ex dictis infero, Dominum nostrum Papam Gregorium non posse ignorare, se esse verum Romanum Pontificem, præsuppposito, quod aliquando fuerit, sicut totus mundus testatus est.

Patet ex dictis, quod ex falsis attestationibus depositus est. Igitur Papa Gregorius, unionis Zelator, non solum in genere se offert ad omnia possibilia, sed etiam ad particularia descendit, non excludens aliqua rationabilia, hic non expressa.

Primo, si videretur, quod unio posset dari per viam subtractionis obedientiæ & omnis subsidii, *ad quamlibet partem paratus est, quantum cum Deo potest subtractionis licentiam fidelibus dare.*

Si via cognitionis *videretur aptior, ad eam descendit, dummodo judices eligantur non suspecti, circa quos eligendos de Serenitate vestra confidit.*

Ac si per viam generalis concilii *incedendum videretur, Serenitati vestræ committere vult facultatem ipsum convocandi quoad locum & tempus, sic tamen, ut numerus partium sit æqualis, & ut Vestra Majestas habeat solvere dubia, quæ in ipso oriri possent.*

Verùm, si diu postulata via cessionis magis placeat, Dominus noster Papa Gregorius Celsitudinem Vestram constituit in procuratorem irrevocabilem ad cedendum, dummodo alii, qui sibi sedem Romanam usurpant, hoc idem faciant, & cedere pro uno, sit & cedere pro quolibet. Nam aliter non sequeretur unio, ut patet ex dictis.

Non tetigi viam justitiæ, quæ exosa est malis, & electis pretiosa, qua spoliatus primo debet restitui, quam contra ipsum aliquid proponatur, & per quam ipso jure omnis electio secunda est nulla, nisi prius prima per senten.. tm cassetur, quæ utique esset via regia. Et Dominus noster Papa Gregorius esset dispositus mox restitutus cedere simpliciter & absolute. Nunc videat Vestra circumspecta Majestas, quid amplius per sanctum & justum virum possit fieri, &, ut sic loquar, ipse major promtus est bene consulenti obedire filio, Vobis, singularissimo Domino meo.

DISTINCTIO X.

De abdicatione Gregorii XII. spontanea à Papatu, & Cardinalitia post eam dignitate.

AUdite cœli, quæ loquar, audi sponsa mi dulcissima, quam roseo sanguine meo mercatus sum: Audiat terra verba oris mei: Concrescat ut ros eloquium meum, pateant singulorum aures, attendant potentum præcordia, advertant divitum corda, rem justam, non fabulam de sancto & justo viro, Viro inquam devotissimo, viro scientissimo, atque fidelissimo pastore tuo. Quantum ejus affectum quantus secutus extiterit effectus, secutura docebunt. Non fuere inania viri illius mellita eloquia, qui ad caulam sanctæ unionis te sanctissimam sponsam meam reducere posse pro toto conatur. Vere bene *Angelus* est nomen ejus, secundum quod scri-

Impensus autoris affectus in Gregorium XII.

ptum est: *Ecce ego mitto Angelum meum, qui præparabit viam meam ante faciem tuam.* Veneranda hujus viri virtus per secula manifestabitur, qui probatus, ut aurum in fornace, stabilis mansit custos tuus, neque prece aut pretio à conscientiæ suæ serenissima puritate valens segregari, diu jam optatam ponet in mundo pacem, schismate flebili penitus extirpato. Ad hoc igitur gloriam famamque universæ machinæ mundi celebrandam, tanto pro te mei tuique compulsus amore, effecit, ut neque illius nomen mirabile oblivioni tradi possit, sed portento quodam Angelicæ serenitati comparetur. Totus ergo clerus laudem concinat dignam, & plebs universa lætis respondeat vocibus: Benedictus *Angelus*, qui misertus est calamitatis sponsæ meæ, quam gravissimo crimine fœdatam execrabili quoque scissura divisam ipse & purgavit & integravit. Radio etiam sui luminis ipsam tenebris tetris injectam illustravit.

Commendatio Gregorii XII. Papatui cedentis.

Gaudeant igitur universa climata mundi de tanta viri gloriosa serenitate, qui nobilem virum *Carolum de Malatestis* solennem misit *Ambasiatorem ad sacrum Constantiense Concilium* cum pleno mandato, ratificans, roborans & autorizans sacri Concilii egregiam congregationem *die Julii quarta, in sessione publica, loco solenni & devoto.* Cujus roborationem sacrosancta synodus inibi humiliter & sinceriter acceptavit.

Carolus de Malatestis legatus Gregorii XII. ad Concil. Const.

Atque idem ipse *Carolus* papali dignitati, qua fultus extiterat, ab ipso Gregorio habens resignationis mandatum plenissimum, simpliciter & absolute renunciavit. Hinc omnes sunt sublati processus, sententiæ & pœnæ, hinc inde per utrasque obedientias unam in alteram latæ. Unde revera scandala plurima, quæ ante tempora floruere, rescissa sunt, rumoresque & infamia tanto seculo perpetrata penitus per illius venerandi patris resignationem sunt ejecta. Agmina cœlorum tripudiant, inferi tremunt, & pace replentur homines bonæ voluntatis. Unde merito debebis & tu jubilare, inclita sponsa, de tam nuncio solenni, & ambasiata cunctis seculis peroptanda.

Resignavit Gregorius Papatui per Commissarium.

Sed & videamus nunc, an tantæ mercedis & meriti sit illi venerabili viro facta compensatio, qui se humilians ad infima viam regiam ob tuæ zelum unionis postponebat.

Factus est igitur *Episcopus Cardinalis*, qui erat pastor & custos principalis. Ut ex humilitate mereretur exaltari, qui, ut schisma pelleret, etiam in quocunq; statu basissimo cupiebat remanere.

Gregorio XII. Papa factus iterum Cardinalis.

Nec non & ejus remansere *Cardinales. Officiales* verò etiam in officiis suis hac conditione sequenti perdurarunt, videlicet quod cũ aliis in officiis concurrentes in obedientia *Johannis*, debeant determinationi sacri concilii subjacere. Cætera vero, in obedientia ejusdem venerandi Patris rationabiliter & canonice facta, sunt omniquaque confirmata.

Gregorii resignantis Cardinales ac officiales non sunt læsi.

Amplius, quanta devotione & humilitate præfatus venerandus Pater de summo ad imum descenderit, ipsius rei gestæ testatur historia. Manifestum fecit, quod in ipsum seminarium schismatis non erat retorquendum, sicuti tamen quidam ejus æmuli ipsi imponebant. Finis namque, concludens onia, clarissima veritate monstravit sinceram hujus ac præfulgentem conscientiam, quæ præ omnibus mundi divitiis ab omni est homine appetenda. *Fecit*, inquam, *quod dixit*, nihil sibi retinens præter *conscientiæ puritatem.* Auscultet ergo omnis terra, & rosæ atque lilia applaudant odoris sui mira dulcedine, qualiter *rosa & lilium inter spinas* concreverunt, nec tamẽ spinis curvata.

Pura conscientia in Gregorio abdicante encomium.

Ipse quidem *Gregorius rosa* fuit, quæ de spinis crevit, nullo tamen spinarum aculeo puncta; Ille etiam & *lilium*, cujus rectitudinem atque puritatem spinæ non deflectunt. Pulchra igitur rosa fuit albedine puritatis, pulchrior rosa ardore sanctitatis, pulcherrimum lilium propter pacem unionis, quam voluntarie non coacte tibi dedit, o sponsa dulcissima, ad quam cordialiter semper anhelavit. Nam vir iste tantæ reverentiæ, audita *renunciatione*, per illustrem virum *Carolum de Malatestis* effecta, statim & absque mora, ut, quantum in eo esset, subito tibi pax redderetur &

Encomia sponte resignantis Gregorii.

Gregorii XII. abdicatio Papatus.

& unio, summi Pontificatus insignia deponebat, descendens ad suos Cardinales, & ad sui ipsius pedes residens, illis, quorum erat caput & principium, se combinavit.

Cardinalitia dignitas Pontifici reddita.

Nomine quoque dignitatis summi Pontificis rejecto, *Angelum* se nominat *sanctæ Romanæ Ecclesiæ Episcopum Cardinalem.* Cæterum ut summam ostentet obedientiam puramque conscientiam vir veteranus, *sacri arbitrio concilii* reliquit, quod, si ipsius præsentiam habere gestierint, præsto sit, cum reliquis Cardinalibus adventare.

Sustentatio Pontificis remoti.

Quibus omnibus pensatis, sacrum concilium *die Julii XV* provideri fecit huic venerando patri super honestate status & victus necessitate. Quæ duo talem decent sanctitatem, & viri devoti justitiam. Mansit igitur, sacri determinatione concilii, summo Pontifici futuro *immediatus Cardinalis.* Ut, qui se multum humiliaverat, multum exaltaretur. Donec *Petrus de Luna*, qui se etiam pro Romano gerit Pontifice, resignet. Quo facto, in arbitrio stabit summi Pontificis, quem illorum alteri velit præferri.

Cardinalis immediatus.

Marcha vero *Anconitana* pro victus sufficientia, quoad vixerit, ipsi per præfatum sacrum concilium est tributa.

Ecce, quam breviter attigi istius sancti & justi viri propositum sanctum, cujus omnia gesta ex fine dignosci potuerunt. Unde & æmulorum quorumlibet perfidia seu dolositas confundi poterit & contemni.

DISTINCTIO XI.

De damnatis in Concilio Constantiensi dogmatibus Johannis Hus, Hieronymi Pragensis, & Johannis Parvi Parisiensis Theologi.

AUdisti, quæ pro tuo solatio veritate sincerissima locutus sum. Nihilque jam dixerim, cujus effectus ostendi non possit, eademque tu jam olim impossibilia credidisses, quæ nunc certissimo fine cernis conclusa. Et ad ista credenda vix admonitione securissima te poteram inducere amaricatam animo, & spiritu hærentem nimis tristi. Sed ut & tuum quondam desperatum quodammodo animetur ingenium, nosse te velim, quod prius conjectans prophetavi, jam evenisse.

Tu namque superius *libro tertio dist. VIII.* hæreticos mihi proposuisti, eorumque errores, sectas, & hæreses tibi nocituras conquerebaris. Et ibidem *Johannem Wiklef*, & *Johannem Hus* nominibus suis nuncupasti. Quorum & errores, opiniones & sectas & hæreses ego, tibi ad præfata respondens, manifeste posui, adjiciens & inibi, eos, qui adhuc vivant, hæreticos, *Johannem* videlicet *Hus*, *Hieronymum de Praga*, merita mulctandos pœna per sacrum Constantiense Concilium. Cujus rei evidentiam ipsa docebit & attestatur historia.

Wiclefi doctrina in Concilio damnata.

Nam *VI die Mensis Julii* in publica sessione damnati fuêre articuli *Johannis Wiklef*, hæresiarchæ damnatæ recordationis.

Hus corā Concilio comparuit.

Ubi & ipse *Johannes Hus*, hæreticus impiissimus, fuit *adductus*, & ipso præsente *articuli* ejus erronei, de ejus libris extracti, fuerunt *condemnati.* Hinc & contra eundem versipellem virum, & pertinacem hæreticum, & doctrinam illius insanam *sententia lata* est, in qua ipse à tota Christiana religione *hæreticus* pronunciabatur, & *degradandus* officio sacerdotali. *Libri* etiam, quos compilaverat, & specialiter *tractatus*, quem intitulavit *de Ecclesia*, mandabantur *comburendi.*

Condemnatus.

Libri ejus combusti.

Post quam justam *sententiam*, per *Archi Episcopum Mediolanensem*, & reliquos venerabiles Pontifices, tanquam commissarios, ad hoc opus deputatos, in præsentia tam venerabilium Patrum fuit *degradatus*, demumque brachio traditus seculari, *igni traditus est*, & horrendam, quam malevola meruit anima, pœnam expertus est, initians à pœna ignis temporalis, usque ad gehennæ crudele incendium ac æternum.

Degradatus.

Combustus.

Et ne illi, qui de sua secta illi adhæ-

Cineres Husſi in Rhenum conjecti.

ferant, reliquias de ſuo corpore aut veſtibus tollerent, *cineres* tam corporis maledicti quam veſtium damnati collecti *in medium Rheni ſunt projecti.*

Ecce novella certiſſima nulla confecta falſitate. Qua ex re te ipſam de cætero conſolare, & ſpiritum triſtantem revoca in gaudentem animam, & redivivam te totam cernes, omnibus anxietatibus, doloribus & mœroribus extirpatis.

Johannis Parvi dogma

Cæterum *in eadem ſeſſione quidam articulus falſus fuit condemnatus*, qui ſequitur ſub hac forma: *Tyrannus quilibet poteſt & debet licite & meritorie occidi per quemcunque vaſallum ſuum vel ſubditum, etiam per inſidias & blanditias vel adulationes, non obſtante quocunque juramento, ſeu confœderatione facta cum eo, non expectata ſententia vel mandato judicis cujucunque.* *in Concilio Conſt. damnatum.*

Hæc igitur acta ſunt contra hæreticos, ipſorumque errores & hæreſes. Fautores vero eorum in *Bohemia* nominatim citati ſunt, qui revera videbunt in poſterum vel pœnis jurium atque legum coacti, aut pœnitentia ducti, ſe male ſenſiſſe, & contra ſanam doctrinam & Romanam Eccleſiam inaniter & doloſe fulminaſſe. *Aſſecla Husſi Bohemi ad Conciliũ citati.*

Distinctio XII.

De Hieronymi Pragenſis recantatione, in Concilio Conſtantienſi facta.

ET tu, ô ſponſa dulciſſima, ex hæreticis, qui tibi multum noceuere, alterum propoſuiſti, prænominati *Johannis Hus* damnatæ memoriæ *diſcipulum*, qui præfatorum *Johannis Wiklef* & *Johannis Hus* hæreſiarcharum errores, ſectas, & hæreſes confirmavit. Cujus præſumtuoſa audacia in *civitate Pragenſi* homicidia plura commiſſa ſunt, rumores atque infamiæ contra ſanctam fidem increverunt, & mala quaſi innumera ſunt perpetrata.

Revocavit Hieronymus Pragenſis in Conc. Conſt.

Hic tamen quanquam tantorum patrator malorum reſipiſcebat nuperrime, *XI die menſis Septembris* ſe paratum exhibens, ſanctæ ſemper obedire Romanæ Eccleſiæ, atque ſacro generali Concilio, quod univerſalem Eccleſiam repræſentat. Hinc & præfatas omnes *revocavit* hæreſes & errores.

Formula revocationis Hieronymi Prag.

Et ut clareant hæc ſingula, *revocationem* ejusdem ponam, quam ipſe propria ſcriptam manu ore ſuo, ſicut hic ſequitur, revocavit: *Ego Magiſter HIERONYMUS de PRAGA, Magiſter in liberalibus artibus, generalium ſtudiorum, Pariſienſis videlicet, Colonienſis, Heidelbergenſis & Pragenſis: Libera mente, nullo cogente aut impellente, hoc proprio meo ſcripto coram vobis reverendiſſimis in Chriſto Patribus & Dominis ArchiEpiſcopis, Epiſcopis, & Abbatibus, coramque Doctoribus & Magiſtris variarum facultatum doctiſſimis atque præſtantiſſimis, coramq; cæteris Dominis quorumcunque ſtatuum aut graduum, ſingulis & univerſis hujus ſancta congregationis, profiteor, quod ſto & ſemper ſtare paratus ſum firmiter & fideliter cum ſancta, catholica, Apoſtolica & Romana Eccleſia, in determinationibus & ordinationibus ejus, tanquam cum matre mea, & Domini mei ſponſa, atque Chriſti fidelium, nedum decretorum ſed & decernendorum vera magiſtra, cui ſenſum meum non æquans ſeu præferens, ſed coaptans atque reverenter ſubjiciens, nunc & ſemper humiliter obedio, atque ſemper obedire paratus ſum, prout filius fidelis, qui tenetur fideliter pro viribus ſuæ honeſtiſſimæ matris tueri honorem ubilibet, & fortiter & conſtanter defendere. Et inſuper conſequenter eadem libertate profiteor, vere atque veridice, quod cum ſacroſancto Conſtantienſi generali præſenti Concilio, quod quidem modo concilium dictam Dei Eccleſiam repræſentat, ſto & ſemper ſtate paratus ſum, fideliter & firmiter, ſuper determinationibus & ordinationibus ejus, & præſertim in his, quæ ad fidem pertinent, ratas nedum tenens eas aut profitens, ſed conſtanter tenturus & profeſſurus: Et cum hoc ſto cum ſacro concilio, atque ſemper ſtabo in determinationibus ſuper condemnatione XLV articulorum Magiſtri JOHANNIS quondam WIKLEF, aut ſi omnes non ſint illius, ſint cujusvis alterius, & XXX articulorum Magiſtri JOHANNIS HUS, directe atque ſincere profitens, rite ac utiliter*

ter illas esse condemnatas sententias, tanquam Christi fidelibus obnoxias, atque dictam ac redictam sanctam Dei Ecclesiam turbantes, in hoc nullum præjudicium faciens, sed & neque facere intendens veritatibus sacris, quasi dicti viri scripserint aut docuerint scholastice seu populariter. Et de articulis XXX Magistri JOHANNIS HUS partialiter loquens dico vere atque veraciter, quod dum mihi prima fronte ad videndum erant oblati in ea forma, in qua nunc stant, ejus eos esse non credidi. Sed postea informatus quasi plena informatione per egregios Doctores atque Magistros, qui præfato JOHANNI HUS in illis formis coram præsentia sacrosancti Concilii eosdem legerunt articulos, illius esse didici. Verum ad removendum totum scrupulum mentis pro proprio libro prædicti redictique Magistri JOHANNIS HUS sedulo diligenterque institi. Et tandem librum ejus scriptum propria manu illius adeptus sum. Et tempore accepto & acceptato cum tribus in Theologia sacra solennibus Doctoribus duplicatos jam sæpe dictos articulos à primo incipiens usque ad ultimum perficiens cum ejus libro contuli, eosque omnes & singulos in illis præcise formis, in quibus damnati sunt, in ejus libro sua propria manu scripto reperi. Et proinde secure istas per sacrum præsens generale concilium confutatas, reprobatas, atque condemnatas sententias profiteor confutandas à Christi fidelibus, reprobandas atque condemnandas, non omnes ut hæreticas, neq; omnes ut erroneas, sed quasdam ex eis ut hæreticas, quasdam ut erroneas, & quasdam ut scandalosas. In hoc Deum testor, non intendens in aliquo præjudicium facere aut personæ, aut ejus, meo videtur, bonis moribus aut sacris veritatibus plus quam pluribus, quas audivi ab eodem & in scholis & in prædicationibus popularibus plurimis. Imò ut verum fatear, propter ejus dulces mores, & ante hoc propter sacras veritates, quas instanter explanando verbum Dei ad populum referebat, intimus amicus eram personæ, & gratia veritatis defensor ejus honoris, ad quemcunq; locum deveneram. Nunc scriptis ejus propriis certificatus, ejus errorum amicus esse non volo, eo quod semper meo fideli & directo proposito cultor veritatis sum & eram. Esto, quod sint amicus & Plato & Socrates, sed magis amica veritas mihi est, & esse debet. Nec, rogo, hoc scripto meo, quod libere & voluntarie trado, quisquam offendatur in animo, ut, quasi detractor & calumniator honoris mei, putet seu adstruat quosque revocare aut retractare per præsens scriptum errores, seu quascunque hæreticas sententias: quod de gratia Dei certus mihi sum, quod nunquam in scripturis sacris aliquem errorem aut aliquam hæresin pro fide tenuerim, quanquam & eos audierim, legerim, quos jam sæpe dicta sancta damnavit Ecclesia, nunquam scienter autoritatem eorum præferens autoritati matris meæ sanctæ Romanæ Ecclesiæ. Tandem hæc præscripta singula & universa per me in stilum redigens & manu propria scribens nunc libere & voluntarie trado meæ propria manu primùm Dominis & Reverendissimis Patribus Dominis Cardinalibus, præsertim causæ meæ deputatis, & cæteris, rogans reverenter, ut dignentur ista scripta ex parte mei juxta sapientiam ipsorum pleno offerre sacrosancto præsenti concilio, ut hoc scriptum fiat sempiternum munimentum fidei meæ orthodoxæ, & post mei honoris: Etiam, ne quis sit in quoquam angulo mundi, qui audeat meo nomine istas reprobatas & damnatas per hoc sacrum concilium tueri aut approbare sententias, & ut toti Christianitati resplendeat, ne dum me istis sententiis non esse propitium, verum etiam esse atque continue fore sempiternum inimicum. Scriptum per me atque lectum in Constantia, in loco sessionis, in majori Ecclesia, coram congregatione magna, proxima feria quarta post diem nativitatis sanctissimæ Dei virginis & genitricis Mariæ. Qua lectione sic, ut præmittitur, per me facta ulterius requisitus ego Magister HIERONYMUS prædictus iterum de quibusdam, ad quæ alias sub conditione respondi, ad eadem cathegorice & sine conditione respondeo, & dico, quod jam plene & sufficienter informatus de sententiis latis per sacrum Concilium contra JOHANNEM WIKLEF quoad condemnationem doctrinarum ejus, librorum, & personarum, per hoc sacrum Concilium damnatarum, eidem condemnationi assentio, & approbo eandem, quantum in me est, & quæcunque præsens Concilium damnavit aut damnabit, habeo & habebo pro damnatis, & hoc coram toto cœtu hujus sacri Conc. proprio juramento affirmo.

DISTINCTIO XIII.

Epilogus.

REspondisse me arbitror invectionibus tuis singulis, quas in medium produxisti, neque ad aliquod inductum me recolo siluisse. Quapropter, si in animo tuo aliquid vagari contigerit, proponere ne differas, ut sopitis quietem impedientibus sic saltem dormire compescaris. Aut si alia quæcunque ea fuerint, ruminaveris, aut fortuito interim acciderint, edissere, responsum gratanter acceptura. Et *ad librum septimum* reservato verba proponenda & sententiam promulgandam.

LIBER SEPTIMUS.

De Periculis & causis dubiis ac ancipitibus in Concilio Constantiensi.

METRUM.

Querela Ecclesiæ de periculis novis in Concilio redeuntibus.

PArce mihi, nam parco tibi, dulcissime sponse.
Si taceam, plango: si loquor, elacrymor.
Facta velut *vidua*, velut omnibus omnia facta,
Stultaque & insipiens, sum miseranda nimis.
Infelix ego sum, felicibus orta catervis:
Quæ felix fueram, probra tacens patior.
Cur tibi, sponse meus, placuit, quod carperet iter
Sponsa tui *misera*, te patiente Deo.
Quid juvat, e throno tantos te cernere posse
Planctus, tot lacrymas, tot gemitus genitos.
Non fuit in mundo tanto miserabilis unquam,
Qui mihi par fuerit, qui similis fieret.
Sum *monstrum*, monstri, monstro deformius omni,
Me monstrant omnes: *Fabula* facta nova.
Heu, quid agam! Plorans plorabo? Nec satis illud
Sufficiet menti, quæ vaga, quæ misera.
O fortuna volans, ubi nunc es? En mea versa
In planctum est cithara: Fit lacrymosa dies.
Summa: Mihi fuit in specie spes firma, manendi
Absque dolore gravi. Sed dolor, hincque pudor.
Dum putat exire *captus* rete flumine *piscis*,
Volvitur è medio jam lacerandus humo.
Cerno quidem, cerno nihil infelicius unquam,
Quam spem frustratam, quæ rata facta fuit.